

Zákonný soudce

Při rozhodování podle § 262 trestního řádu, musí být brán zřetel na to, že institut zákonného soudce je důležitým prvkem právní jistoty, jejíž prolomení je nutno chápat jako postup nestandardní a zcela výjimečný, byť v odůvodněných případech dovolený. Použije-li odvolací soud § 262 trestního řádu z důvodu opakovaného nerespektování jeho závazných pokynů pro odlišné hodnocení skutkového stavu soudem prvního stupně, je možno tento postup považovat za opodstatněný jen tehdy, byly-li pokyny dostatečně konkrétní a přezkoumatelně popsané (viz náleze ze dne 30. 9. 2021 sp. zn. IV. ÚS 839/21) a vyplývalo-li z nich, že soud prvního stupně nedostal požadavku hodnotit důkazy logicky správně a v souladu s jejich obsahem, jednotlivě a ve vzájemných souvislostech, vyplývajícimu z § 2 odst. 6 trestního řádu. Jiný postup odvolacího soudu porušuje stěžovatelovo základní právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s právem na zákonného soudce podle čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Odvolací soud nesmí sám nahrazovat hodnocení důkazů, které provedl pouze soud prvního stupně, a tím prosazovat své vlastní hodnocení, skrze zákonem danou závaznost názorů vyššího soudu, navzdory zásadě ústnosti a přímosti trestního řízení. Naproti tomu může a měl by rozvést, proč jsou skutková zjištění nalézacího soudu vadná, v čem je třeba je doplnit, popř. k jakým důkazům je třeba ještě přihlédnout. Odvolací soud proto např. může zavázat soud prvního stupně, aby se vypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí, odstranil nejasnosti nebo neúplnosti svých skutkových zjištění, případně aby některé důkazy zopakoval nebo provedl další důkazy. Dostojí-li však rozhodnutí soudu prvního stupně těmto požadavkům, nemůže ho odvolací soud zrušit pouze z důvodu, aby prosadil své hodnocení takto provedených důkazů a z něho plynoucí závěry o skutkových zjištěních.

(Nález Ústavního soudu České republiky sp.zn. IV.ÚS 2718/21 ze dne 8.2.2022)

Ústavní soud rozhodl o ústavní stížnosti stěžovatele R. G., zastoupeného JUDr. A.T., advokátem, sídlem M.B., proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. července 2021 č. j. 9 To 188/2021-448, za účasti Krajského soudu v Praze, jako účastníka řízení, tak, že usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 15. 7. 2021 č. j. 9 To 188/2021-448 byla porušena ústavně zaručená práva stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s právem na zákonného soudce podle čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 15. 7. 2021 č. j. 9 To 188/2021-448 se ruší.

Z odůvodnění

I. Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Ústavní stížností podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen "Ústava") a § 72 a násl. zákona č. [182/1993](#) Sb., o Ústavním soudu (dále jen "zákon o Ústavním soudu"), ve znění pozdějších předpisů, se stěžovatel domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí s tvrzením, že jím došlo k porušení jeho ústavně zaručených základních práv a svobod zakotvených v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina").

2. Z ústavní stížnosti, vyžádaného spisu a předložených podkladů se podává, že rozsudkem Okresního soudu v Mladé Boleslavi (dále jen "okresní soud") ze dne 2. 10. 2019 č. j. 3 T 139/2019-318 byli stěžovatel a spoluobviněný Š. P. (dále též "obvinění") podle § 226 písm. a) zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zproštění obžaloby státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Mladé Boleslavi (dále jen "příslušný státní zástupce"), kterou jim bylo kladeno za vinu spáchání zvláště závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, kterého se měli dopustit jako spolupachatelé podle § 23 trestního zákoníku zkráceně uvedeno tím, že dne 29. 5. 2019 kolem 20:30 hodin v X., s další dosud neustanovenou osobou přistoupili k poškozenému P. H. (dále jen "poškozený") v úmyslu opatřit si finanční prostředky, přičemž jej obviněný Š. P. oslovil, zda nemá nějaké drobné na cigarety, a když poškozený odpověděl, že nemá, tak obviněný Š. P. řekl "Tak poslouchej ty mrdko, naval prachy nebo tě kopnu do držky", když na to poškozený neodpověděl a chtěl z místa odejít, následně jej stěžovatel strčil do zad a vyzval obviněného Š. P. slovy "Dej mu Š., dej", na což poškozený nejprve nereagoval, ale poté na základě těchto slov, předchozí výhrůžky a postrčení, z obavy z fyzického napadení, neboť měli muži početní i fyzickou převahu, vyndal z kapsy rukávu své bundy bankovky v celkové hodnotě 1 300 Kč a tyto ze strachu předal obviněnému Š. P., čímž popsáním jednáním způsobili poškozenému celkovou škodu ve výši 1 300 Kč, bez újmy na zdraví. Zhodnocením důkazů okresní soud dovedl pochybnosti ve vztahu ke klíčovému důkazu obžaloby, tj. výpovědi poškozeného. Okresní soud uzavřel, že poškozený nevyprávěl pravdu o místu a času údajného přepadení, naopak výpověď obviněných odpovídala učiněným skutkovým zjištěním. Poškozenému neuvěřil ani co do samotné podstaty jeho výpovědi.

3. K odvolání příslušného státního zástupce Krajský soud v Praze (dále jen "krajský soud") usnesením ze dne 11. 12. 2019 č. j. 9 To 360/2019-349 napadený rozsudek v části, ve které byli stěžovatel a spoluobviněný Š. P. zproštění obžaloby, zrušil a v rozsahu zrušení věc vrátil okresnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí. Shledal, že ač nelze upřít okresnímu soudu snahu postupovat v intencích § 2 odst. 6 trestního řádu, způsob hodnocení důkazů nevyzněl přesvědčivě. Poukázal na to, že okresní soud podle něj založil své skutkové závěry především na vyhodnocení pohybu poškozeného a obviněných, který zasadil do jakési časové stopy stanovenou na podkladě kamerových záznamů a za pomoci webové aplikace mapy.cz. Tímto šetřením dospěl okresní soud k závěru, že je vyloučeno, aby byl poškozený v daném místě a čase obviněnými přepaden. Podle krajského soudu okresní soud upozadil skutečnost, že obvinění hovořili vždy o přibližných časových údajích, a zejména skutečnost, že se v daný den kolem 20:30 hodin prokazatelně skutečně s poškozeným setkali. Okresnímu soudu vytkl také to, že pominul zásadní rozpory ve výpovědích stěžovatele a spoluobviněného Š. P., tj. že obviněný Š. P. v přípravném řízení, na rozdíl od stěžovatele, popřel, že by se uvedeného dne s poškozeným setkali. Další z rozporů spočíval ve skutečnosti, že obviněný Š. P. u hlavního líčení tvrdil, že poškozený při setkání s nimi sám drogu požadoval, zatímco stěžovatel uvedl, že mu naopak byla obviněnými nabídnuta. Podle krajského soudu se okresní soud nevypořádal s rozpory ve výpovědích obviněných ani s okolností, že poškozený se dne 29. 5. 2019 v 21:43 hodin dostavil na Policii České republiky, kde oznámil, že byl přepaden a okraden, přičemž krátce nato byli oba obvinění zadrženi a byla u nich nalezena nezanedbatelná finanční hotovost. V neposlední řadě krajský soud vytkl okresnímu soudu procesní postup, kdy nebyl jako důkaz připuštěn protokol o rekognici (okresní soud tento důkazní prostředek neprovedl, neboť poškozený byl osobně přítomen zadržení obviněných, v důsledku čehož viděl osoby, které později byli předmětem rekognice, a nemohlo být tak rozlišeno, zda je při rekognici poznal, protože jimi byl přepaden, nebo proto, že je viděl při zadržení). Krajský soud podotkl, že v dané věci od zadržení obviněných, čemuž byl poškozený přítomen a viděl zadržené osoby, do rekognice uplynula doba jeden a půl měsíce, což je již dostatečně dlouhá doba eliminující zákaz jejího provedení. Krajský soud okresnímu soudu uložil, aby v dalším řízení provedl jako důkaz výsledek provedené rekognice, dále aby opětovným výslechem odstranil rozpory ve výpovědích obviněných a případně v reakci na výsledky těchto výsledků znovu vyslechnul i poškozeného, a posléze aby znovu a mnohem podrobněji zhodnotil

provedené důkazy.

4. Po vrácení věci okresní soud na základě pokynu krajského soudu znovu vyslechl oba obviněné a k důkazu provedl shora zmíněný protokol o rekognici, přičemž poté v pořadí již druhým rozsudkem ze dne 17. 6. 2020 č. j. 3 T 139/2019-381 dospěl opět ke zprošťujícímu verdiktu. I v tomto případě posoudil relevantní část výpovědi poškozeného jako nepravdivou, kdy dílčí rozpory ve výpovědích obviněných, na které poukazoval odvolací soud, nepovažoval s ohledem na další provedené důkazy za natolik podstatné, aby na jejich základě obviněným neuvěřil, a místo toho uvěřil poškozenému, neboť v ději popsaném poškozeným shledal a akcentoval významné nesrovnalosti, pro které mu nemohl uvěřit. Podle výsledků provedení dokazování považoval za vyloučené, aby se obvinění předmětného přeapadení v daném místě a čase dopustili, neboť se nacházeli jinde a neměli na spáchání činu dostatek času.

5. K odvolání příslušného státního zástupce krajský soud opětovně usnesením ze dne 24. 9. 2020 č. j. 9 To 249/2020-404 napadený rozsudek zrušil a vrátil věc okresnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí. Setrval na závěrech ze svého prvního rozhodnutí ve věci, a především okresnímu soudu vytkl, že oba odděleně vyslýchané obviněné dostatečným způsobem neseznámil s výpovědí druhého obviněného, v důsledku čehož zůstalo neobjasněno, jaký postoj obžalovaní zaujímají k tvrzení toho druhého. U výpovědi stěžovatele poukázal na rozdíl jeho procesních výpovědí, kdy dne 17. 6. 2020 u hlavního líčení uvedl, že ještě než došlo k prodeji "cukru", který byl vydáván za pervitin, tak mu obviněný Š. P. sdělil, že již jednou poškozenému "cukr" prodal. O tom se však stěžovatel při své výpovědi ze dne 18. 9. 2019 nezmínil, kdy naopak tvrdil, že se poškozeného přímo na koupi pervitinu zeptal, a obviněný Š. P. mu před tím akorát řekl, že poškozeného zná. Na tyto nejasnosti okresní soud podle krajského soudu nereagoval. Dále poukázal na rozdíly ve výpovědi obviněného Š. P. , který ve výpovědi z přípravného řízení kategoricky popíral setkání s poškozeným, ačkoliv v řízení před soudem toto setkání naopak připustil. Z toho učinil krajský soud závěr, že obvinění rozhodně v podstatných bodech nevypovídali shodně, jak mylně konstatoval soud okresní soud. Dále připomněl, že rovněž není možné nevzít do úvahy zjištění k předchozímu způsobu života obviněných. Zopakoval, že okresní soud upozadil zásadní fakt, že obvinění se s poškozeným předmětného dne kolem 20:30 hodin skutečně setkali, proto se jeví jako nadbytečné detailně rekonstruovat jejich pohyb a pohyb poškozeného, a že okresní soud hodnotil důkazy jednostranně. Okresnímu soudu uložil, aby znovu a způsobem nevyvolávajícím pochybnosti vyhodnotil provedené důkazy, kdy další dokazování zřejmě již nepřichází v úvahu, a poté aby znovu ve věci rozhodl, a to při respektování všech výhrad, které byly odvolacím soudem vzneseny.

6. Rovněž v pořadí třetím rozsudkem okresního soudu ze dne 13. 1. 2021 č. j. 3 T 139/2019-429 byli stěžovatel a spoluobviněný Š. P. předmětné obžaloby zproštěni. Podle zjištěného skutkového stavu věci okresním soudem byli oba obvinění policií společně zadrženi dne 29. 5. 2019 ve 22:30 hodin, a to jen několik málo metrů od místa, které označil poškozený jako místo, kde byl obviněnými a s ještě další neztotožněnou osobou v čase kolem 20:30 hodin přeapaden. Policisté obviněné zadrželi na základě sdělení poškozeného, který v době zadrženi obviněných seděl v policejním vozidle a obviněných si všiml, jak z nedalekého obchodního domu Kaufland přicházejí směrem k policejnímu vozu. Z provedení dokazování neměl okresní soud žádných pochyb o tom, že obvinění se s poškozeným daný večer skutečně setkali. Stěžovatel setkání s poškozeným zmínil hned při výslechu dne 30. 5. 2019. Spoluobviněný Š. P. se o setkání s poškozeným zmínil až při seznámení se spisem, což u hlavního líčení vysvětlil tak, že jej nejdříve vůbec nenapadlo, že osoba, která ho obvinila z loupeže, by mohla být právě ta, kterou potkali cestou z KFC a které prodali "cukr". Při seznámení se spisem však tuto osobu poznal podle fotografie založené ve spisu a uvedl, že této osobě prodali společně se stěžovatelem na cestě z KFC cukr místo drogy (viz protokol o hlavním líčení ze dne 18. 9. 2019 - č. l. 271 spisu). Stěžovatel konstantně (při výslechu na policii dne 30. 5. 2019 i u hlavních líčení konaných dne 18. 9. 2019 a dne 17. 6. 2020) uváděl, že to byl on, kdo poškozeného oslovil s

nabídkou prodeje pervitinu. Naopak obviněný Š. P. u hlavního líčení dne 18. 9. 2019 nejprve uvedl, že to byl poškozený, kdo se jich na pervitin zeptal. Když byl obviněný Š. P. při tomto výslechu soudem upozorněn, že stěžovatel tvrdí něco jiného, tak uvedl, že poškozenému drogu nabídli oni (obvinění), ale poškozený ho dříve v minulosti (při jiných setkání v okolí Kauflandu) několikrát o pervitin naopak žádal. Při opětovném výslechu před soudem dne 17. 6. 2020 už obviněný Š. P. konkrétně nevěděl, kdo komu drogu při setkání v inkriminovaný večer nabídl, s tím, že už je to dlouhá doba. Nutno dodat, že oba obvinění byli po svém zadržení pozitivně testováni na metamfetamin, byli tedy pod vlivem návykové látky - pervitinu, což mohlo mít negativní vliv na vnímání a zapamatování dílčích událostí.

7. Okresní soud v odůvodnění svého rozhodnutí znovu podrobně rozebral všechny v řízení provedené důkazy a shledal, že na základě učiněných skutkových zjištění není žádných pochyb o tom, že obvinění se s poškozeným daný večer skutečně setkali, přičemž stěžovatel hned při výslechu dne 30. 5. 2019 setkání s poškozeným zmínil. Obviněný Š. P. o setkání s poškozeným poprvé hovořil až při seznámení se spisem, což u hlavního líčení vysvětlil tak, že jej nejdříve vůbec nenapadlo, že osoba, která ho obvinila z loupeže, by mohl být poškozený, kterému ten den prodali se stěžovatelem na místo pervitinu cukr. Podle okresního soudu vysvětlení obviněného Š. P. co do zjištění totožnosti poškozeného nevyznělo nelogicky. Zdůraznil, že naopak poškozený v přípravném řízení prokazatelně několikrát uvedl, že žádného z pachatelů neznal, ačkoliv to nebyla pravda, což nakonec u hlavního líčení připustil. Dále okresní soud považoval na základě zhodnocení provedených důkazů za nepravděpodobné, že by se obvinění s poškozeným setkali na místě uváděném poškozeným, za podivné označil odchodovou trasu poškozeného z údajného místa činu a rovněž tvrzení poškozeného, že ho měli přepadnout tři muži, když zjištěné skutečnosti nasvědčovaly tomu, že obvinění se v daný večer pohybovali jen ve dvojici. Z uvedených důvodů okresní soud konstatoval, že dostupnými důkazy nemá vinu obviněných za prokázanou nade vší rozumnou pochybnost, jak je vyžadováno pro odsouzení. Výpovědi obviněných považoval za přesvědčivé a v podstatných bodech za souladné. Byli-li již oba obvinění v minulosti odsouzeni za trestný čin loupeže, tak z této skutečnosti nelze bez dalšího vyvozovat jejich vinu ze spáchání posuzovaného skutku.

8. Krajský soud v záhlaví specifikovaným usnesením opět (již potřetí) podle § 258 odst. 1 písm. b) trestního řádu rozsudek okresního soudu zrušil, podle § 259 odst. 1 trestního řádu vrátil věc okresnímu soudu k novému projednání a rozhodnutí a podle § 262 trestního řádu nařídil, aby věc byla projednána v jiném složení senátu. V odůvodnění svého rozhodnutí zrekapituloval dosavadní průběh trestního řízení a dále uvedl, že i v pořadí třetí rozhodnutí okresního soudu vyznívá nepřesvědčivě a nevychází z řádně provedeného zhodnocení dokazování, neboť i nadále přetrvávají zásadní rozpory ve výpovědích obviněných, které je nutno zasadit do kontextu s ostatními provedenými důkazy a na které poukazoval příslušný státní zástupce v podaném odvolání. Okresnímu soudu vytkl, že rezignoval na skutečnost, že stěžovatel ve svých postupně složených výpovědích má podstatné rozpory. Znovu také připomenul, že obviněný Š. P. ve výpovědi v přípravném řízení určité konkrétní skutečnosti popíral, ale u hlavního líčení je připustil, a že nelze také pominout, že poškozený se předmětného dne dostavil na Policii České republiky a oznámil, že byl přepaden a okraden. V podrobnostech odkázal na svá předchozí rozhodnutí ve věci a uzavřel, že skutková zjištění učiněná okresním soudem zůstala i nadále nejasná, neboť okresní soud se důsledně nevypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí. Dodal, že rozhodnutí učinil při vědomí výhradního práva okresního soudu k hodnocení důkazů, kterým je vázán, avšak že nemohl nereagovat na pochybení spočívající v jednostranném hodnocení provedených důkazů mající zásadní vliv na správnost a zákonnost vydaného rozhodnutí.

9. Krajský soud dále konstatoval, že vzhledem k vývoji rozhodování v dané věci a přetrvávajícím důvodným pochybnostem o správnosti napadeného rozhodnutí dospěl k závěru, že bude nutné, aby

věc byla projednána v jiném složení senátu. Podotkl, že nemůže akceptovat, že okresní soud opakovaně nedostal požadavku hodnotit důkazy logicky správně a v souladu s jejich obsahem, jednotlivě a ve vzájemných souvislostech, a to aniž by jakýkoli důkaz nedůvodně favorizoval nad dalšími. Skutečnost, že okresní soud jeho výhrady nerespektoval a zřejmě tak ani nehodlá učinit, se podle krajského soudu mimo jiné negativně odráží v délce řízení. Krajský soud proto s ohledem na přetrvávající pochybení v postupu okresního soudu a při respektování zásady "spravedlivého procesu" uzavřel, že je namístě mimořádně využít § 262 trestního řádu, a to při vědomí toho, že toto ustanovení představuje zákonem povolenou výjimku ze zásady vyjádřené v čl. 38 odst. 1 Listiny, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci.

II. Argumentace stěžovatele

10. Stěžovatel v ústavní stížnosti namítá, že krajský soud v prvních dvou zrušujících rozhodnutích uložil okresnímu soudu jednak doplnit dokazování, a jednak doplnit odůvodnění rozhodnutí, což okresní soud učinil. Podle stěžovatele krajský soud svým postupem nezákonným způsobem zasahuje do pravomoci okresního soudu hodnotit důkazy, které sám neprovedl. Stěžovatel má rovněž za to, že krajský soud svým nařízením o změně složení senátu podle § 262 trestního řádu porušil jeho právo na zákonného soudce, neboť se snaží okresnímu soudu vnutit své vlastní hodnocení důkazů, které sám neprovedl. Navrhuje, aby Ústavní soud napadené rozhodnutí v plném rozsahu zrušil.

III. Vyjádření účastníka a vedlejšího účastníka řízení

11. Ústavní soud vyzval podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu účastníka řízení a vedlejšího účastníka řízení, aby se vyjádřili k ústavní stížnosti.

12. Krajský soud ve svém vyjádření uvedl, že danou věc posuzoval v rámci limitů přezkumné činnosti, při respektování příslušných ustanovení trestního řádu, a reagoval na zjištěné nedostatky v řízení před okresním soudem, což následně vyjádřil ve svých rozhodnutích, na jejichž obsah v plném rozsahu odkázal. Dodal, že je přesvědčen, že jeho postupem v odvolacím řízení nebylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces (sc. řádný proces) a že mimořádným využitím § 262 trestního řádu nebylo porušeno právo stěžovatele na zákonného soudce.

13. Krajské státní zastupitelství v Praze nevyužilo možnosti vyjádřit se k ústavní stížnosti, v důsledku čehož se předpokládá, že se vzdalo postavení vedlejšího účastníka řízení. Ústavní soud proto s ním jako s vedlejším účastníkem dále nejednal.

14. Ústavní soud nepovažoval za nezbytné zasílat vyjádření účastníka řízení stěžovateli na vědomí a k případné replice, neboť neobsahuje žádné zásadní nebo nové argumenty.

IV. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

15. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení. Shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněným stěžovatelem, který byl účastníkem řízení, v němž bylo vydáno rozhodnutí napadené v ústavní stížnosti. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je právně zastoupen v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu. Jeho ústavní stížnost je přípustná (§ 75 odst. 1 téhož zákona a contrario), neboť vyčerpal všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svého práva.

V. Posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti

16. Ústavní soud je podle čl. 83 Ústavy soudním orgánem ochrany ústavnosti a tuto svoji pravomoc vykonává mimo jiné tím, že podle čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy rozhoduje o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod [srov. též § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu]. Není součástí soustavy soudů (čl. 91 odst. 1 Ústavy), není jim instančně nadřazen, a nezasahuje do rozhodovací činnosti soudů vždy, když došlo k porušení "běžné zákonnosti nebo k jiným nesprávnostem", ale až tehdy, představuje-li takové porušení zároveň porušení ústavně zaručeného základního práva nebo svobody [srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 1. 1995 sp. zn. II. ÚS 45/94 (N 5/3 SbNU 17)]; všechna rozhodnutí jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>. V řízení o ústavní stížnosti tedy není sama o sobě významná námitka "nesprávnosti" napadeného rozhodnutí, a není rozhodné, je-li dovozována z hmotného či procesního (podústavního) práva.

a) Obecná východiska

17. Podle čl. 36 odst. 1 Listiny se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. Nezávislost soudu zaručuje, mimo jiné, právo na zákonného soudce, které je samostatně zakotveno v čl. 38 odst. 1 Listiny. Podle tohoto ustanovení nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, přičemž příslušnost soudu i soudce stanoví zákon.

18. Podstatou práva na zákonného soudce, které je jednou ze systémových záruk nezávislosti soudů, je, že přidělování případů soudcům se odehrává podle předem stanovených pravidel, která jsou obsažena v zákonných ustanoveních (zejména věcná, funkční a místní příslušnost soudu) a v rozvrhu práce vydaném na jejich základě (zohledňujícím zejména zákonem vymezená hlediska rozdělení soudní agendy mezi senáty a samosoudce, jakož i zákonem stanovený počet soudců v senátech). Pravidla pro určení osoby soudce ve složení senátů či osoba samosoudce musí být tedy stanovena dříve, než návrh dojde soudu. Takto je minimalizována možnost ovlivňování soudců, korupce, svévole apod. (srov. nálezy ze dne 19. 4. 2021 sp. zn. II. ÚS 52/21).

19. Právo na zákonného soudce nicméně není vyčerpáno toliko zákonným určením věcné, funkční a místní příslušnosti soudu, ani pouhým zákonným vymezením hledisek rozdělení soudní agendy mezi senáty a samosoudce, ani jen stanovením počtu soudců (přísedících) v senátech, jak požaduje čl. 94 Ústavy. Není vyčerpáno ani požadavkem dalším, a to vyloučením soudců z projednávání a rozhodování věci z důvodu jejich podjatosti. Toto právo totiž představuje neopominutelnou podmínku řádného výkonu té části státní moci, která soudům byla ústavně svěřena. Zásada zákonného soudce tak na jedné straně dotváří a upevňuje soudcovskou nezávislost, na straně druhé představuje pro každého účastníka řízení záruku, že k rozhodnutí jeho věci jsou povolávány soudy a soudci podle předem daných pravidel tak, aby byla zachována zásada pevného přidělování soudní agendy a aby byl vyloučen - pro různé důvody a rozličné účely - výběr soudů a soudců ad hoc [srov. například nálezy ze dne 21. 1. 1999 sp. zn. III. ÚS 293/98 (N 11/13 SbNU 71)].

20. Záruky spojené s právem na zákonného soudce se tak sice upínají v první řadě ke způsobu určení soudce, který bude konkrétní věc rozhodovat. Zahrnují ovšem rovněž výslovný zákaz odnětí věci takto určenému soudci, z čehož vyplývá, že v konkrétní věci by měl rozhodovat, nebrání-li tomu závažné objektivní důvody, vždy jeden a týž soudce [srov. např. nálezy ze dne 1. 12. 2015 sp. zn. II. ÚS 2766/14 (N 202/79 SbNU 281)], resp. jedno a totéž soudní těleso, neboť stejné podmínky jako pro soudce platí v zásadě i pro přísedící [srov. např. nálezy ze dne 2. 6. 2011 sp. zn. II. ÚS 3213/10 (N 105/61 SbNU 581)]. Jinými slovy řečeno, ústavní garance se vztahují jak na způsob ustavení senátu (samosoudce), který bude ve věci účastníka rozhodovat, tak na stabilitu obsazení soudu, projevující se zákazem svévolné změny v jeho složení [srov. například nálezy ze dne 1. 12. 2015 sp. zn. II. ÚS 2766/14 (N 202/79 SbNU 281), bod 19]. Pochopitelně však právo na zákonného soudce připouští ve svém formálním i materiálním rozměru výjimky, neboť nemusí být vždy objektivně možné, aby

konkrétní věc rozhodovalo konkrétní soudní těleso v konkrétním složení [srov. náleze ze dne 27. 5. 2004 sp. zn. IV. ÚS 307/03 (N 76/33 SbNU 243)]. Na takové výjimky se však vztahují stejné požadavky na transparentnost, předvídatelnost a objektivnost jejich úpravy a tyto vždy musí být v dané situaci důvodné [náleze ze dne 27. 5. 2004 sp. zn. IV. ÚS 307/03 (N 76/33 SbNU 243)], tedy nesmí být arbitrární, ale musí v nich existovat objektivní překážka, která vylučuje, aby věc rozhodovalo v celém hlavním líčení jediné soudní těleso ve stále stejném složení, či to ztěžuje v intenzitě výrazně se blížící faktickému znemožnění.

21. Z rozhodovací praxe Ústavního soudu také vyplývá, že při rozhodování, zda má být postupováno podle § 262 trestního řádu, musí být brán zřetel na to, že institut zákonného soudce je důležitým prvkem právní jistoty, jejíž prolomení je nutno chápat jako postup nestandardní a výjimečný, ale v odůvodněných případech dovolený (viz např. usnesení ze dne 18. 9. 2012 sp. zn. I. ÚS 2531/12). K použití § 262 trestního řádu lze přistoupit pouze za podmínky, že je zde dána vysoká míra pravděpodobnosti, že v případě ponechání věci současnému soudci tento nebude schopen ukončit řízení způsobem, jenž by mohl odvolací soud aprobovat [viz náleze ze dne 5. 3. 2013 sp. zn. II. ÚS 3564/12 (N 38/68 SbNU 391)]. Příkladem takovéto situace může být s ohledem na okolnosti konkrétní věci i opakované nerespektování závazných pokynů odvolacího soudu. Je nezbytné, aby v takovémto případě zrušující rozhodnutí odvolacího soudu vždy obsahovalo konkrétní výhrady k rozhodnutím soudu prvního stupně (srov. usnesení ze dne 14. 7. 1998 sp. zn. I. ÚS 112/98). Odvolací soud proto např. může zavázat soud prvního stupně, aby se vypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí, odstranil nejasnosti nebo neúplnosti svých skutkových zjištění, případně aby některé důkazy zopakoval nebo provedl další důkazy (viz shora uvedený náleze sp. zn. II. ÚS 3564/12). O porušení ústavně zaručených základních práv a svobod stěžovatele by tak mohlo jít v případech týkajících se odnětí věci podle § 262 trestního řádu, bylo-li by rozhodování soudu odvolacího projevem zjevné libovůle. Bylo by tomu tak zvláště tehdy, neodůvodnil-li by odvolací soud svůj závěr o nutnosti postupu podle § 262 trestního řádu náležitě nebo spočíval-li by takový závěr na důvodech evidentně nepřípadných (viz usnesení sp. zn. I. ÚS 2991/09 ze dne 14. 1. 2010 či usnesení sp. zn. III. ÚS 963/08 ze dne 15. 5. 2008).

22. Použije-li odvolací soud § 262 trestního řádu z důvodu opakovaného nerespektování jeho závazných pokynů pro odlišné hodnocení skutkového stavu soudem prvního stupně, je možno tento postup podle Ústavního soudu považovat za opodstatněný tehdy, byly-li pokyny dostatečně konkrétní a přezkoumatelně popsány (viz náleze ze dne 30. 9. 2021 sp. zn. IV. ÚS 839/21) a vyplývaly z nich, že soud prvního stupně nedostal požadavku hodnotit důkazy logicky správně a v souladu s jejich obsahem, jednotlivě a ve vzájemných souvislostech, vyplývajícím z § 2 odst. 6 trestního řádu (viz shora uvedený náleze sp. zn. II. ÚS 3564/12). Je však v rozporu s právem na řádně vedené trestní řízení, mění-li spekulativně odvolací či dovolací soud nad rámec svého zákonného oprávnění (srov. § 254 odst. 2 trestního řádu), jakož i procesních pravidel pro dokazování, skutková zjištění nalézacího soudu, aniž by provedl všechny relevantní důkazy, z nichž tato skutková zjištění vyplývají. Změny skutkových závěrů není možno provádět ani implicitně v rámci vyvozování nových právních závěrů. Je-li takové přehodnocení skutkových zjištění provedeno v neprospěch obžalovaného, pak je rovněž v rozporu s presumpcí nevinny [srov. náleze ze dne 26. 4. 2016 sp. zn. I. ÚS 3235/15 (N 80/81 SbNU 349)].

23. Z principu presumpce nevinny (čl. 40 odst. 2 Listiny, § 2 odst. 2 trestního řádu) kromě pravidla, podle něhož musí být obviněnému vina prokázána, plyne rovněž pravidlo in dubio pro reo, podle něhož není-li v důkazním řízení dosaženo praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj. jsou-li přítomny v daném kontextu důvodné pochybnosti, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, je nutno rozhodnout ve prospěch obviněného [srov. náleze ze dne 19. 7. 2016 sp. zn. III. ÚS 1073/15 (N 130/82 SbNU 137), náleze sp. zn. III. ÚS 1076/08 aj.]. Nedodržením této povinnosti porušuje soud nejen toto pravidlo, ale i zásadu presumpce nevinny podle čl. 40 odst. 2

Listiny [srov. náleze ze dne 26. 11. 2009 sp. zn. III. ÚS 2042/2008 (N 247/55 SbNU 377)].

24. Součástí práva na soudní ochranu a ústavních záruk řádného procesu vyplývajících zejména z čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva") je požadavek náležitého odůvodnění soudních rozhodnutí [srov. např. náleze ze dne 20. 6. 1995 sp. zn. III. ÚS 84/94 (N 34/3 SbNU 257), náleze ze dne 11. 2. 2004 sp. zn. Pl. ÚS 1/03 (N 15/32 SbNU 131, 153/2004 Sb.)]. Smyslem odůvodnění je především seznámení účastníků řízení s úvahami, na nichž rozhodující orgán založil své rozhodnutí, a též dodržení principu vyloučení libovůle. Požadavkem na řádné odůvodnění je nutno rozumět přiměřenou míru odůvodnění. Jako celek odůvodnění rozhodnutí musí účastníkům řízení umožňovat seznatelnost těch úvah soudu, jež byly relevantní pro výsledek řízení, a tím jeho přezkoumatelnost z hlediska zákonnosti i věcné správnosti.

25. V dané souvislosti je třeba připomenout také nedávný rozsudek Evropského soudu pro lidská práva (dále jen "ESLP") ve věci Tempel vs. Česká republika, stížnost č. 44151/12, ve které ESLP shledal, že postupem obecných soudů došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, neboť Vrchní soud v Praze jako soud odvolací opakovaně přistupoval k použití § 262 trestního řádu, a to tak dlouho, dokud Krajský soud v Praze, jemuž byla věc nakonec odvolacím soudem přikázána, neuznal navrhovatele vinným zločinem vraždy a neodsoudil ho k doživotnímu trestu odnětí svobody, zatímco původní soud prvního stupně, tj. Krajský soud v Plzni navrhovatele obžaloby čtyřikrát zprostil. V té souvislosti poukázal ESLP na to, že při rušení prvoinstančních rozsudků vrchní soud především vytýkal soudu prvního stupně (Krajskému soudu v Plzni) způsob, jakým hodnotil důkazy, včetně věrohodnosti svědka. Tento přístup byl podle názoru ESLP v rozporu s § 263 odst. 7 trestního řádu tak, jak jej vykládá Ústavní soud, podle jehož judikatury je odvolací soud vázán hodnocením důkazů provedeným soudem prvního stupně. Vrchnímu soudu ESLP dále vytkl, že z důkazů provedených soudem prvního stupně vyvodil odlišné závěry, aniž by byl sám dotčeného svědka vyslechl či aniž by byl alespoň vyložil, proč nepokládá jeho výsledek za této situace za nezbytný. Rovněž ESLP poukázal na to, že rozhodnutí vrchního soudu obsahuje formulace, jež podle něj mohou být vykládány jako podsouvání názoru, že soud prvního stupně by měl dospět k odlišným závěrům o věrohodnosti předmětného svědka, a že odvolací soud neakceptuje jiný výsledek řízení než odsouzení navrhovatele. ESLP podotkl, že takové závěry stěží obstojí ve světle ustálené judikatury Ústavního soudu. Podle názoru ESLP odvolací soud nesmí za žádných okolností udělovat pokyny soudu prvního stupně v tom smyslu, zda by měl rozhodnout o vině či nevině obžalovaného, resp. nemůže založit své pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti soudců ani své výtky, že soud prvního stupně se neřídil závaznými pokyny, na pouhé skutečnosti, že soud prvního stupně dospěl k takovým skutkovým zjištěním a závěru o vině stěžovatele, s nimiž se odvolací soud pouze neztotožňuje. ESLP ve věci uzavřel, že sled událostí v případě navrhovatele významně svědčí o selhání justice, jímž "utrpěla celková spravedlivost řízení".

b) Aplikace obecných východisek na nynější věc

26. Po prostudování předmětného trestního spisu vyžádaného od okresního soudu Ústavní soud shledal, že z postupu a rozhodnutí okresního soudu učiněných před vydáním napadeného rozhodnutí krajského soudu nelze dovodit, že by nerespektoval závazný právní názor odvolacího soudu, což značí, že požadavek čl. 38 odst. 1 Listiny nebyl dodržen.

27. Okresní soud již ve svém prvním rozhodnutí ve věci (stejně jako v dalších dvou rozsudcích) podrobně odůvodnil, na základě jakých skutečností a důkazů zprostil stěžovatele i spoluobviněného Š. P. v té části obžaloby, která jim kladla za vinu spáchání zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 trestního zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku. Okresní soud z učiněných skutkových zjištění dovodil pochybnosti o klíčovém důkazu obžaloby, a to výpovědi poškozeného, jemuž v konečném důsledku neuvěřil, že se skutkový děj odehrál způsobem, jaký on uváděl. Skutek

kvalifikovaný jako zločin loupeže tedy neměl za prokázaný.

28. Přesto Krajský soud rozsudek okresního soudu zrušil a uložil mu, aby dokazování doplnil (viz sub 3. shora). Při druhém a třetím vrácení věci krajský soud již po okresním soudu žádné další doplnění dokazování nepožadoval ani sám žádné důkazy neprováděl (což nečinil ani po prvním vrácení věci), pouze okresnímu soudu setrvale vytykal nedostatečné hodnocení již provedených důkazů, a to zejména rozpory ve výpovědích obviněných (sub 5. a 8. shora).

29. I když okresní soud krajským soudem opakovaně vytykané rozpory ve výpovědích obou obviněných nezamlčoval a hodnotil, shledal, že to byl naopak poškozený, kdo v přípravném řízení prokazatelně několikrát jednoznačně nepravdivě uvedl, že žádného z pachatelů neznal, ačkoliv to nebyla pravda, což nakonec u hlavního líčení připustil, když sdělil, že obviněného Š. P. znal od vidění z okolí Kauflandu (viz protokol o hlavním líčení ze dne 18. 9. 2019 - č. l. 272 - 273 spisu), což koresponduje s tvrzením obviněného Š. P. . Z toho okresní soud dovodil, že jde o skutečnost, která vzbuzuje pochybnosti o pravdivosti výpovědi poškozeného z hlediska celku. Další nesrovnalostí ve výpovědi poškozeného je podle okresního soudu označení místa, kde mělo podle jeho výpovědi k loupežnému přepadení dojít. Z kamerových záznamů ve spojení s výpovědí obviněných, poškozeného a svědkyně E. H. vyhodnotil okresní soud jako krajně nepravděpodobné (až nereálné), že by k setkání došlo v místě, které uváděl poškozený, neboť v době, kdy poškozený údajným místem činu (autobusová zastávka u stánku Kebab) v čase okolo 20:40 hodin procházel, se obvinění prokazatelně nacházeli v prodejně KFC, odkud odešli zhruba v čas 20:44 hodin směrem k obchodnímu domu Kaufland. Naopak shodná verze obou obviněných, že právě na cestě mezi prodejnou KFC a obchodním domem Kaufland potkali poškozeného, a posléze v čase zhruba 21:02 hodin vstoupili do herny v ul. Y., vyznívá podle okresního soudu jako pravděpodobnější. Další skutečností, kterou je třeba vzít v úvahu, je, že svědkyně E. H. (matka poškozeného) u hlavního líčení uvedla, že syn k ní běžně a často chodil pro peníze a jídlo. I daného večera podle její výpovědi přišel pro peníze (viz č. l. 273 verte spisu). Naopak poškozený vypověděl, že šlo o společenskou návštěvu matky, která mu sama od sebe nabídla finanční přilepšení, a že od matky inkasoval jednu bankovku v hodnotě 500 Kč, což odpovídá výpovědi stěžovatele, který hned ve své první procesní výpovědi uvedl, že "cukr" poškozenému prodali právě za 500 Kč, přičemž od poškozeného obdrželi jednu bankovku. Jako podivná se podle okresního soudu jeví také odchodová trasa poškozeného z údajného místa činu a jeho následné počínání (viz č. l. 3 a 272 verte spisu), přičemž je velmi nepravděpodobné, že by poškozený nevěděl, kde se nachází policejní stanice, když pocházel z X. a policejní stanice je nedaleko místa bydliště jeho matky, kterou často navštěvoval. Navíc měl u sebe funkční mobilní telefon, tudíž se mohl matky zeptat telefonicky nebo mohl přepadení policii oznámit telefonicky, případně se mohl dotázat náhodného kolemjdoucího.

30. Zjištěné skutečnosti podle závěrů okresního soudu nasvědčují tomu, že okolnosti, za kterých se obvinění s poškozeným daného večera setkali, měly spojitost s drogami, ale poškozený nic takového ve své výpovědi neuvedl. Dále je třeba uvést i další závěry okresního soudu, že věrohodnost stěžovatele, co do jím uváděné verze skutkového děje, podporuje i to, že místo, kde se obvinění podle svých výpovědí s poškozeným setkali, je přesně na trase, kterou by poškozený šel na svou tehdejší ubytovnu, což však stěžovatel při svém výslechu v přípravném řízení nemohl vědět, neboť poškozeného před tím prokazatelně neznal. Oba obvinění také shodně u hlavního líčení uvedli, že když vyšli z prodejny McDonald, tak si všimli policejního vozidla, které stálo u autobusové zastávky, a že se tam šli ze zvědavosti podívat. Poté proti nim vyrazil člověk, který se představil jako policista, a zadržel je. Je zřejmé, že dopustili-li by se obvinění trestného činu loupeže, bylo by jejich setrvání v okolí místa činu přinejmenším zvláštní. Ještě méně pravděpodobné je však to, že by za takové situace sami a dobrovolně přišli k policejní dodávce stojící nedaleko místa činu, to logiku postrádá, jak správně uvedl již okresní soud. Takové chování podle okresního soudu bez pochyby neodpovídá chování pachatelů trestného činu loupeže.

31. Z výše uvedeného okresní soud dovodil, že oba obvinění vypovídali v podstatných částech svých výpovědí shodně a podrobně popsali svůj pohyb po městě dané odpoledne až do okamžiku zadržení. Krajský soud však i při své třetím rozhodování ve věci, aniž by doplnil dokazování, setrval na svém stanovisku, že okresní soud se nevypořádal se zásadními rozpory ve výpovědích obviněných. Podle jeho názoru vysvětlení okresního soudu o výpovědi obviněného Š. P., který v přípravném řízení setkání s poškozeným popíral a připustil jej až u hlavního líčení, není přesvědčivé a nekoresponduje s tím, co uvedl stěžovatel (tj. že obviněný Š. P. poškozeného poznal ještě před tím, než došlo k prodeji cukru). Krajský soud zdůraznil, že mýlil-li by se poškozený do určité míry v časových údajích, nelze bez dalšího odmítat jeho výpověď jako celek a považovat ji za nevěrohodnou, jak to opakovaně činí okresní soud. Nevěrohodnost poškozeného lze podle jeho názoru stěží dovozovat také z toho, jakým způsobem měl po setkání s obviněnými odejít ke svojí matce. Poukázal také na to, že není možné nevzít do úvahy zjištění k předchozímu způsobu života obviněných.

32. Z § 259 odst. 3 věty první trestního řádu vyplývá, že neztotožní-li se odvolací soud se skutkovými zjištěními rozsudku soudu prvního stupně, není oprávněn sám vytvářet závěry o skutkovém stavu věci a nahrazovat tak hlavní líčení, nýbrž může jen v odůvodnění svého rozhodnutí rozvést, proč jsou tato skutková zjištění vadná, v čem je třeba je doplnit, případně k jakým důkazům je ještě třeba přihlídnout.

33. Podle § 263 odst. 7 trestního řádu z hlediska změny nebo doplnění skutkových zjištění odvolací soud může přihlížet jen k důkazům, které byly provedeny ve veřejném zasedání před odvolacím soudem. Tyto důkazy hodnotí v návaznosti na důkazy provedené soudem prvního stupně v hlavním líčení. Odvolací soud je vázán hodnocením těchto důkazů soudem prvního stupně s výjimkou těch důkazů, které odvolací soud sám ve veřejném zasedání znovu provedl.

34. Z uvedeného se podává, že krajský soud ve všech svých rozhodnutích ve věci hodnotil souhrnně důkazy jinak než soud okresní, a to včetně věrohodnosti obviněných a poškozeného, aniž by sám prováděl potřebné dokazování, což je v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu [srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 13. 11. 1996 sp. zn. 2 Tzn 187/96 (R 20/1997 tr.), ze dne 28. 2. 1991 sp. zn. 1 Tz 4/91 (R 53/1991 tr.), rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR z 13. 10. 1983 sp. zn. 5 Tz 78/83 (R 57/1984 tr.) aj.] i ze shora uvedenou judikaturou Ústavního soudu (srov. např. nálezy sp. zn. I. ÚS 3235/15) a ESLP (srov. rozsudek ESLP ve věci Tempel vs. Česká republika). Krajský soud opakovaně poukazoval na údajné rozpory ve výpovědích obviněných. Jak bylo již shora uvedeno, okresnímu soudu vytkl, že rezignoval na skutečnost, že stěžovatel při své výpovědi u hlavního líčení dne 17. 6. 2020 uvedl, že ještě než došlo k prodeji "cukru", tak mu obviněný Š. P. sdělil, že již v minulosti poškozenému "cukr" prodal. Na rozdíl od toho u hlavního líčení konaného dne 18. 9. 2019 vypověděl, že se přímo poškozeného, kterého neznal, ptal, zda chce koupit pervitin, kdy obviněný Š. P. mu předem řekl, že poškozeného zná. Znovu také připomenul, že obviněný Š. P. ve výpovědi v přípravném řízení setkání s poškozeným popíral, ale u hlavního líčení ho připustil, a že nelze přehlížet, že poškozený se dne 29. 5. 2019 ve 21:43 hodin dostavil na Policii České republiky, kde oznámil, že byl přepaden a okraden.

35. Okresní soud se však, jak vyplývá z toho, co bylo uvedeno shora (sub body 6. a 7. shora), s uvedenými výtkami krajského soudu vypořádal a vysvětlil, proč uvěřil výpovědi obviněných a z jakých důvodů vyhodnotil výpověď poškozeného jako nevěrohodnou (sub body 30. - 31.). Krajský soud však i přesto setrval na svém stanovisku, že přetrvávají zásadní rozpory ve výpovědích obviněných a že rozhodnutí okresního soudu vyznívá nepřesvědčivě. Tímto postupem krajský soud ani nerespektoval princip presumpce nevin (§ 2 odst. 2 trestního řádu), z něhož kromě pravidla, podle něhož musí být obviněnému vina prokázána, plyne rovněž pravidlo in dubio pro reo, podle kterého, není-li v důkazním řízení dosaženo praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj. jsou-li přítomny v daném kontextu důvodné pochybnosti, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, je nutno rozhodnout ve prospěch obviněného [nálezy ze dne 5. 3. 2010

sp. zn. III. ÚS 1624/2009 (N 43/56 SbNU 479)]. Lze-li v trestní věci dospět na základě provedeného dokazování k několika co do pravděpodobnosti rovnocenným skutkovým verzím, má soud povinnost přiklonit se k té z nich, jež je pro obviněného nejprůzračnější, tzn. povede k jeho zproštění obžaloby z důvodů dle § 226 písm. a), c) trestního řádu. Nedodržením této povinnosti porušuje soud pravidlo in dubio pro reo, a tím i zásadu presumpce neviny podle článku 40 odst. 2 Listiny [srov. náleze ze dne 26. 11. 2009 sp. zn. III. ÚS 2042/2008 (N 247/55 SbNU 377)].

36. Z postupu krajského soudu je zřejmá jeho snaha vyvodit z důkazů provedených okresním soudem odlišné závěry, aniž by sám provedl byť jediný důkaz. Opakovaně jen poukazuje na rozpory ve výpovědích obviněných, se kterými se okresní soud již vypořádal, a naopak zlehčuje rozpory ve výpovědi poškozeného, když např. k rozporům v časových údajích uvedl, že mýlil-li by se poškozený v časových údajích, nelze bez dalšího odmítat jeho výpověď jako celek a považovat ji za nevěrohodnou. De facto se tak snaží přimět okresní soud, aby odlišným způsobem posoudil věrohodnost obviněných a poškozeného, resp. svými rozhodnutími dává najevo, že neakceptuje jiný výsledek řízení než odsouzení obviněných. Takový jeho postup však stěží obstojí ve světle shora uvedené ustálené judikatury Ústavního soudu a ESLP.

37. Podle judikatury Nejvyššího soudu i Ústavního soudu je odvolací soud vázán hodnocením důkazů provedeným soudem prvního stupně. Považuje-li odvolací soud rozsah dokazování před soudem prvního stupně za úplný, ale provedené důkazy hodnotí jinak, nemůže rozhodnout o zrušení rozsudku soudu prvního stupně, aniž by důkazy přímo neprovedl ve veřejném zasedání (viz k tomu sub 33). Neztotožní-li se například odvolací soud s hodnocením výpovědi určitého svědka a se závěrem učiněným z jejího obsahu, měl by sám takového svědka vyslechnout, aby si tím vytvořil dostatečný podklad pro odchylné hodnocení jeho výpovědi i pro změnu skutkových závěrů, které z toho vyplývají. Postup odvolacího soudu při hodnocení důkazů (§ 263 odst. 7 trestního řádu) je projevem zásady přímosti (§ 2 odst. 11 trestního řádu) a zásady bezprostřednosti (§ 2 odst. 12 trestního řádu), jež jsou stěžejními zásadami dokazování určujícími i postup odvolacího soudu v trestním řízení [srov. např. nálezy ze dne 28. 8. 2008 sp. zn. II. ÚS 445/06 (N 149/50 SbNU 311), ze dne 29. 4. 2008 sp. zn. I. ÚS 608/06 (N 79/49 SbNU 153), rozsudek ESLP ve věci Tempel vs. Česká republika). Odvolací soud nemůže závazně hodnotit důkazy, které sám neprovede a nemůže si ani na soudech nižších stupňů jiné konkrétní hodnocení důkazů vynucovat [srov. např. náleze sp. zn. III. ÚS 1980/13 ze dne 9. 1. 2014 (N 1/72 SbNU 23) nebo sp. zn. I. ÚS 794/16 ze dne 21. 6. 2016 (N 118/81 SbNU 83)].

38. Odvolací soud tedy nesmí sám nahrazovat hodnocení důkazů, které provedl pouze soud prvního stupně, a tím prosazovat své vlastní hodnocení, skrze zákonem danou závaznost názorů vyššího soudu, navzdory zásadě ústnosti a přímosti trestního řízení. Naproti tomu může a měl by odvolací soud rozvést, proč jsou skutková zjištění nalézacího soudu vadná, v čem je třeba je doplnit, popř. k jakým důkazům je třeba ještě přihlídnout. Odvolací soud proto např. může zavázat soud prvního stupně, aby se vypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí, odstranil nejasnosti nebo neúplnosti svých skutkových zjištění, případně aby některé důkazy zopakoval nebo provedl další důkazy. Dostojí-li však rozhodnutí soudu prvního stupně těmto požadavkům, nemůže ho odvolací soud zrušit pouze z důvodu, aby prosadil své hodnocení takto provedených důkazů a z něho plynoucí závěry o skutkových zjištěních [srov. např. nálezy sp. zn. I. ÚS 1922/09 ze dne 7. 9. 2009 (N 196/54 SbNU 411), sp. zn. II. ÚS 3564/12 ze dne 5. 3. 2013 (N 38/68 SbNU 391), sp. zn. I. ÚS 109/11 ze dne 14. 4. 2011 (N 72/61 SbNU 105) nebo sp. zn. I. ÚS 794/16 ze dne 21. 6. 2016 (N 118/81 SbNU 833)].

39. Z odůvodnění rozhodnutí krajského soudu o odnětí věci nelze dovodit ani to, že by se původní senát okresního soudu dopustil v řízení závažných vad a že by nadto byl důvod k obavám, že se jich dopustí i propříště, respektive že nebude schopen věc uzavřít způsobem, který by mohl krajský soud, jako soud odvolací, akceptovat. Již nedostatečné odůvodnění daného rozhodnutí krajského soudu by

přítom postačovalo k jeho zrušení [srov. nálezn sp. zn. II. ÚS 2766/14 ze dne 1. 12. 2015 (N 202/79 SbNU 281)].

40. V kontextu výše uvedeného, aniž by Ústavní soud sám jakkoli hodnotil provedené důkazy či posuzoval, zda takové hodnocení provedené okresním soudem či krajským soudem, jak na ně bylo shora poukázáno, je dostatečné a správné, se podává, že krajským soudem byla okresnímu soudu věc odňata za situace, kdy původní senát okresního soudu, jak bylo shora uvedeno, reagoval na všechny konkrétní výtky krajského soudu a byl schopen ve věci sám rozhodnout při posouzení všech rozhodných skutkových okolností, čímž došlo k porušení práva na zákonného soudce podle čl. 38 odst. 1 Listiny. Tímto postupem krajský soud rovněž překročil meze stanovené trestním řádem pro postup odvolacího soudu, když sám hodnotil okresním soudem provedené a hodnocené důkazy, aniž by jakýkoli z rozhodných důkazů sám provedl, a to přesto, že takový postup mu zapovídá § 263 odst. 7 trestního řádu. Okresnímu soudu opakovaně důrazně naznačil, že nevina stěžovatele a obviněného Š. P. z provedených důkazů nevyplývá, byť sice navenek deklaroval, že je prost toho, aby naznačoval, jakým způsobem měly být provedené důkazy okresním soudem zhodnoceny, což vyplývá i z jeho poukazu na předchozí způsob života obviněných (sub 31). Podrobně popsany postup krajského soudu navíc odporuje i zásadě rychlosti a hospodárnosti řízení [srov. nálezn Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2766/14 ze dne 1. 12. 2015 (N 202/79 SbNU 281)].

VI. Závěr

41. Ze shora popsanyh důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti stěžovatele podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl a vyslovil, že napadeným usnesením krajského soudu byla porušena práva stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny a na zákonného soudce podle čl. 38 odst. 1 Listiny. V návaznosti na to dané usnesení krajského soudu zrušil.

42. Věc se tak vrací do stadia po vyhlášení zprošřujícího rozsudku okresního soudu ze dne 13. 1. 2021 č. j. 3 T 139/2019-429, proti kterému podal státní zástupce odvolání. Úkolem krajského soudu bude projednat podané odvolání státního zástupce v souladu s § 263 odst. 7 trestního řádu.

43. Vzhledem k důvodům vyhovění ústavní stížnosti a obecné platnosti zásady beneficia cohaesionis (srov. § 261 trestního řádu) i pro rozhodování Ústavního soudu zrušil Ústavní soud napadené rozhodnutí i vůči spoluobviněnému Š. P..

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)